

ՍՏՈՐԱԶԳԱԾՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԴՈՅԹԸ (INFERIORITY COMPLEX) ՆԵՐԿԱՅ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷԶ

Շ.Ռ.Պ.

Մարդուն խորը շատ մը ճգնումներու խառնուրդ է եւ հոն կան կարգ մը ուռեր որոնք վնաս կը պատճառեն անգիտակցութեան մէջ: Ախտաբանին պաշտօնն է գանոնք քննելու եւ գործել անոնց հանդէպ, ջնջելու գանոնք, եւ ձեռք բերելու հոգեկան առողջութիւնը: Ինչպէս որ մարդուն մէջ ուռոյցներ կ'ըլլան գործիքը երեւան կը հանէ, կը բուժէ եւ դարձեալ կը բուժէ, նոյնպէս ալ ախտաբանը երեւան կը հանէ հոգեկան ուռերը. այսինքն կը բերէ գիտակցութեան լոյսին եւ այսպէսով կը բուժէ: **Freud** շատ մը **complex**ներ սահմանած է: Իր աշակերտը սակայն՝ **Ատլեռ**, գտած է ստորագգածութեան Բարդոյթը՝ **Inferiority Complex**, որու պատճառաւ մարդ միշտ ներքնապէս կը տառապի՝ ուրիշներէ ստորին գտնուելէն, անոնց բոլ վար գգալէն ինքզինքն: **Ատլեռ** այս բարդոյթը (**complex**) կը բացատրէ շատ մը պատճառներով, որոնք չպիտի յիշեմ հոս: Ստորագգածութեան բարդոյթը շատ վնասակար է երջանկութեան, ինչպէս նաեւ գործին: Բան մը որ նորմալ մարդոց բոլ ալ կ'ըլլայ: Ուսուցիչ մը եթէ իր մէկ աշակերտին վրայ նման **complex** մը տեսնէ պէտք է քննել: Ըստ **Ատլեռի**, **Inferiority Complex**ը կ'արտայայտուի նոյնիսկ նիշտ հակառակ ձեւին մէջ. այսինքն մարդ մը կրնայ գոռոզ ըլլալ, փախչիլ ընկերութենէն, սակայն միշտ տառապելով ինքն իրմէ, ստորագգածութենէն:

Երբ անդրադառնանք մեր ազգային կեանքին, չենք կրնար չտեսնել թէ նման բարդոյթ մը գոյ է շատ մը եկեղեցականներու մօտ, եւ որ ոչ թէ անհատական է այլ բուն իսկ եկեղեցականութեան վիճակին մասին

ըմբռնումէ մը կու գայ: Թէ՛ եկեղեցականին վիճակը վար է քաղաքացիական աշխարհիկին: Ասիկա անոր համար որ հիմա եկեղեցականը կը թուի ունենալ նիշտ հակառակ վիճակը մեր հինին քաղաքացիական, ուր մարդիկ, արքունի շրջանակներէ նոյնիսկ հրաժարելով, կը մտնեն կրօնական ասպարէզ, իբր աւելի վեր վիճակի մը մէջ: Այսօր շատ անգամ այնպէս կը գգանք թէ ուրիշ շրջանակներու մէջ եթէ չենք կրնար մտնել, գոնէ այստեղ կրնանք մտնել, այն ցաւով որ, գոնէ հոս ինքզինքնիս կրնանք պարտկել: Նոյն վիճակին մէջ կ'ենթադրուի այսօր ուսուցչութիւնը: Զաջողող կօշկակարը քահանայ կ'ըլլայ իբր աւելի նուազ ասպարէզի մը ընտրութիւն: Եթէ համեմատենք հին եւ նոր վիճակները, արդիւնքը կ'ըլլայ հոգեւորականին վար վիճակը:

Եթէ ուզենք հայ եկեղեցականներուն վիճակը հասկնալ, պէտք է փորձենք վերլուծել բարդոյթին կծիկը:

Ա.- Տնտեսական. «Հարուստ մարդը մարդ է, եւ պատուաւոր», եւ քանի որ այս ասպարէզն ալ հեռու է այդ ապահովելէ, հետեւաբար քանի որ նպարավաճառը շատ աղուոր տուն մը ունի, իսկ կրօնաւորը խցիկ, ուրեմն նպարավաճառը աւելի վեր վիճակի մը մէջ է:

Բ.- Ընկերային տեսակէտ. Այն որ կրօնաւոր է խիստ կարգապահութեան մը ենթակայ է. մինչ երբ մարդ կրօնաւոր չէ ազատ կ'ըլլայ: Այս կեցութեամբ մանաւանդ երիտասարդներուն մօտ շեշտուած է: Մասնաւորապէս տղան երբ վրայի զգեստը նետէ, այնպէս մը կը հագուի որ դիմացինը չի կրնար անոր ծուռ նայիլ: Ու սինեմա կ'երթայ, մինչ Սարկաւազը . . .:

Զրկուած են ամուսնական կեանքէն, կին, տուն, գաւակ:

Ազգային եւ քաղաքական կեանքին մէջ առաջին գծի կու գան կուսակցութիւններու պետերը, որոնք կը կոուին, կը խօսին, մինչ կրօնաւորը հոն անգոր թանքը ըսող, խրատող մըն է, եւ գինք մտիկ ընող չիկայ:

Գ.- Հոգեկան քլանը. - Կրօնաւորին խօսքը կը հանդիպի աշխարհիկ մտածողութեան, որուն բովը կը մնայ խեղճուկ: Մարդը գիտութեան կը խօսի, կը ճառէ ու կը ծաղրէ կրօնական հաւատալիքները:

Արուեստի տեսակէտէն ալ նոյնն է պարագան: Կրօնաւորը հինէն եկած շարականներու արուեստին մարդն է: Ու այդ է պատճառը որ մեր երգուածքին մէջ նկուն, եւ այլեւս ձանձրացած վիճակ մը կը տիրէ: Միւս կողմէ աշխարհիկ արդիական եղանակները, սինէման, թատրոնը, եւայլն, կը հակադրուին եկեղեցական հին մեղեդիներուն, ինչպէս թափօրներուն ու հանդիսութիւններուն:

Բայց որքա՞ն իրաւացի է այդ բարդոյթը:

Պիտի տեսնենք թէ այդ բարդոյթը ոչ միայն իրաւունք չունի գոյութեան, այլ՝ եթէ կայ ատոր հակառակ complex մը, ա՛յդ բարդոյթն է որ իրաւունք ունի գոյութեան:

Ա.- Տնտեսական. - Եթէ հոգեւորականը կրօնաւորի ասպարէզը դրամ շահելու միջոց կը նկատէ, այն ատեն անշուշտ որ կը ստորնացնէ իր ասպարէզը: Բայց եթէ նկատենք թէ այդ գոհողութիւնը կ'ընէ աւելի վեր թանի մը համար, այն ատեն կը նմանի ազնուականին, որ սերունդներէ ի վեր դրամի վարժուած, կը խնդայ դրամի ետեւէն լարուած վագոդին վրայ: Սուրբ Ֆրանչիսկոս, հարուստ վանահայրն էր, երբ բռնուեցաւ վերի արժէքէ մը, Քրիստոսի Սէրէն, հրաժարեցաւ ամէն թանկէ, աղքատացաւ ոչ թէ

որովհետեւ վար էր անկէ, այլ անկէ վեր ըլլալուն համար: Անոնք որ այս ասպարէզին մէջ կը մտնեն նպարավաճառի հաշիւով կը տառապին:

Բ.- Ընկերային. - Ընտանիք, տուն, գաւակ անշուշտ աղէկ թանքն են, բայց վերին թանքն ունիւրուիլ մը կայ, հրաժարելով շատ ուրիշ թանքերէն, ինչպէս նկարիչը, որ տեսարան մը գծելու համար պէտք է հրաժարի անոնց վրայ մտածելէ իբր վառնալիքին համար կտրուելիք ծառեր: Կրօնաւորը պիտի սիրէ մարդերը, մանուկները, պատանիները, արուեստագէտի սիրով, եւ պիտի հրաժարի աշխարհէն գայն աւելի սիրելու համար:

Ազգային եւ քաղաքական տեսակէտէն եւս, կրօնաւորին ներկայութիւնը ո՛չ թէ աննպատակ չէգոհութեան դիրքաւորում է, այլ յաւերժական Հայութեան մտահոգութիւններէն առաջնորդուած եւ ժամանակաւոր գործելու կերպերէն վեր միջոցառումներ թելադրող խորհրդատուի ներկայութիւն է: Հայ կրօնաւորին թլանին վրայ բերուելու համար չեն կուսակցութիւն եւ անոր պայքարի առարկաները:

Գ.- Ոգեկան. - Յիսուս առնց պատասխանը տուած է երբ կը խօսէր վերստին Ծննդեան մասին: Երբ կը հարցնէին թէ վերստին ծնելու համար մարդ ինչպէ՞ս պիտի պզտիկնայ ու մտնէ մօր արգանդը: Այս Սէմպօլը շատ մեծ է եւ գայն հասկնալու համար պէտք չէ վերլուծել ու չորցնել Հոգին, Բանը: Անոնք որ այս Բանին sense-ը չունին վարդապետ թող չըլլան:

ՇԱՀԱՆ Ռ. ՊԵՐՊԵՐՍՆ

16 Մայիս 1942